

Kardeşlik Damarımız

Nureddin Yıldız'ın 03.01.2021 tarihli (404.) Hayat Rehberi dersidir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّمْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

Âlemlerin Rabbi Allah'a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.

Aziz kardeşlerim,

Allah'ın nimeti olan bir ekmek parçasında tuz bulunup bulunmadığını çıplak gözle anlamamız mümkün müdür? İki ayrı ekmekten parça alalım ve hangisinin tuzlu, hangisinin tuzsuz ekmekten alındığını anlamaya çalışalım; anlayabilir miyiz?

Tuzsuzluğu anlamak ancak yemeyle anlaşılabilir. O zamana kadar tuzlu ile tuzsuz aynı görüntüyü verir ve içerikleri fark edilmez. Ekmeğin yapılabilmesi için gerekli bileşenlerden suyun nerede olduğunu da ekmeğe bakarak anlayamayız. İçinde su vardır ama çıplak gözle göremeyiz. Su ve tuz, gıda olarak yendikten sonra ekmeğin suyu ve tuzu anlaşılabilir. Gıdada tuzu göremeyiz ama yerken lezzet almak isteyen, o tuzun varlığını gayet iyi tespit edebilir.

Bu örnek hafızamızda canlı şekilde kalsın. Buradan yola çıkarak şunu anlamaya gayret edelim: Müslümanlık dediğimiz dinimizde müminlerin kardeş olmalarının ne demek olduğunu.

Mümin, mümin ile kardeştir. Bu gerçek Kur'an'ın gerçeğidir, hiçbir şekilde inkâr edilemez. Müminlerin kardeşliğini anlatan ayetler var olduğu sürece hiç kimse "Ben namazımı kılar, orucumu tutarım" deyip dinimizi, içinde kardeşliğin bulunmadığı bir düzen zannedemez. Peki, bu kardeşliği nerede göreceğiz? Namazı camide görebiliyoruz. Allah'ın zekât emrini parada uygulamalı olarak izleyebiliriz. Orucu iftar ve sahur sofrasında fark edebiliriz. Haccı Arafat'ta seyredebiliriz. Kur'an okuma ibadetini fiilî biçimde yapabiliriz. Cihadı meydanlarda görebiliriz. Zikri elimiz, dilimiz, tesbihimizle uygulayabiliriz. Kardeşliği nerede göreceğiz?

Kardeşlik ekmeğin tuzu gibidir; gözle görülmez. Yemeği tattığımızda tuzun varlığı/yokluğu anlaşıldığı gibi kardeşlik ruhu olan din ile olmayan din uygulaması da kıyamete gidildiğinde belli olacaktır. Kardeşlik damarımız dinimizin içinde, ekmekteki tuz gibidir.

İman ve Müslümanlığımız Allah içinse eğer, Allah'ın bizi kardeş görmek istediğini bilmeliyiz. En büyük günaha bulaşmış ve hâlâ günahını sürdüren mümin kardeşlerimiz bile hâlâ kardeşimizdir. İman ve Müslümanlık çatı kaybolmadıkça kardeşliğimiz kaybolamaz. Aksi takdirde tuzsuz ekmek gibi kardeşçe yaşanmayan bir Müslümanlık yaşar ve yaşadığımızı Müslümanlık zannederiz. Tadıldığındaysa ekmeğe benzemediği görülür. Mezara girdiğimiz gün, kardeşliğimizi benimseyip yaşayamadığımız Müslümanlık, tuzsuz ekmeğin ağızda durması gibi sıkıntıya dönüşecektir. Rabbimiz kıyamet gününde, "Mümin kardeşler olarak birbirini sevenler nerede?" diye sorduğunda bunun muhatabı olamamanın acısını ağır biçimde yaşamak ihtimali hepimizi korkutmalıdır.

İman bütün kâinatı kuşatmak için vardır. Mümin kimse de bütün anaların doğurduğu insanların aday olduğu kişidir. Yüreği sadece kendi anasının, amcasının çocuklarıyla veya kendi şehriden tanıdıkları, en fazla da komşusuyla daralmış insanlar ancak bu kimselerden ibaret bir 'kardeşlik' mefhumuna sahiplerdir; onlar büyük ve evrensel dinimizin içinde tuzsuz ve tatsızlardır. Resûlullah Efendimiz'in terbiyesi ve öğretisinin de uzağındadırlar. Mümin olmaları elbette ayrı bir konudur.

Abdestsiz namaz olabiliyor, insan yeri gelince teyemmüm alarak namaz ibadetini yerine getirebiliyor. Fizikî bir eylem olarak abdest var, alternatifi de var. Kardeşliğimizinse muadili yoktur. Müminlerle kardeş olmayan biri bunun muadili olarak bir şey yapamaz; müminlerle kardeş olmayan, bunun yerine hiçbir şey olamaz. Zira kardeşlik yalnızca dara düşene gidip bir dilim ekmek vermenin adı değildir; yüreğinde Allah muhabbeti olan herkese yer açmaktır. Diğer türlüşünü kâfir de zaman zaman yapmaktadır zaten. Müslüman öylesini haydi haydi yapar, maharet diğerini başarmaktadır. Kim kelime-i tevhidi söylemişse derisi derimin renginden, dili dilimle aynı, babamın en yakın düşmanı da

olsa ve bana zarar da verse birbirimizin kardeşiyizdir. Kardeşlerle yer yer sürtüşmelerimiz olursa bile bu ayrı bir meseledir. İnsan kendi ana-bir kardeşiyle de sorunlar yaşar ama kardeşliğini inkâr etmez. Tartışır, dövüşür, çatışırız ama babamızın çatısı altında da yaşarız. İnsanlık böyle bir şeydir.

Din kardeşliğimiz de böyledir. Kavga da etsek, birbirimizin aleyhinde de konuşsak kardeşiz. Kardeşliğimize dokunmak yoktur. Çünkü kardeşlik bir çatı altında durmak anlamına gelir; bunu bozmak ya karşımızdakini çatının dışına itip bizden olmadığını söylemektir ya da kendimiz çatının altından çıkarız. İkisi de mümkün değildir. O kişiyi Müslümanlığa sokan biz değiliz ki şimdi çıkarabilelim. İkimizi de Müslümanlık çatısı altına alanın Allah olduğunu kabul ve ümit ediyoruz. Çatıyı imha edip Müslümanlığımızı yok saymadıkça altında duran hiç kimseyi de ne ırk ne mezhep ne de başka bir gerekçeyle dışarı itemezsin. Çünkü bu çatı babamızın malı değil, Allah'ın müminlere bahşettiği bir paydadır.

Böyle bakmaya mecburuz. Birbirimizle savaştık bile -Allah korusun- hâlâ çatımız aynıdır: İman kardeşiyiz. Kelime-i tevhidi söyleyen, namazımızı namazı ve kıblemizi kıblesi kabul ederek aynı Resûlullah'a iman eden, Âişe ve Fâtıma analarımızı anası bilen kimse hangi cürmü işlese ve ağırlığı ne kadar fazla bir şeyi yapsa dahi kardeşimizdir –sorunlu ve belalı bir kardeştir, ayrı mesele. Ama kardeşimizdir.

Kimse kimseyi iman açısından -kendisi böyle bir şeyi ifade edene kadar- yok kabul edemez. Bizi biz yapan, Müslümanlığımızı oluşturan kıymetleri yok saymadıkça aramızdaki mezhep, ülke, tarikat, ırk, siyasi görüş, kavga hâli, sınır tartışmaları, ekonomik alışveriş sorunları veya buna benzer başka hiçbir şey Müslüman kardeşliğimizi yok saymaya yetmez.

Aziz kardeşlerim,

İman kardeşliğimiz darbe almıştır, sancılıdır ve ölmektedir. Haykırarak söylüyorum ki müminler arasındaki iman kardeşliği eridikçe erimektedir ve bu da ümmetimizin erimesidir. Ümmetimizin eriyip yokluğa doğru gittiği yerde hiçbirimizin, tek başına hiçbir Müslüman'ın zikri, ibadeti, sadakası işe yarayacak değildir. Her birimiz şu dünyanın kuzey kutbunda tek bir mümin kalsa ve güney kutbunda yalnız kalsam, aramızda kıtalar ve okyanuslar bulunsa yine de onu kardeşimiz bilmek zorundayız. Yirmi yıldır bana saldırıyor olsa ve ben de kendimi savunuyor hatta mecburen saldırıyor olsam dahi kardeşliğimiz başka bir şeydir; ona dokunmayız. Böyle olmadıkça Allah'ın huzuruna 'tuzsuz ekmek' kıvamında çıkmaktan kurtulamayacağız.

Dinimiz kardeşlik olmadan yaşanabilir bir din değildir. Dağ başı dini değil, medeniyetin ve şehirlerin dinidir İslam. Issız çöllerin değil, gökdelenlerin bulunduğu şehirlere de hâkim olması gereken medeniyetin dinidir. Sevmediğin, kardeşin kabul edemediğin insanlarla aynı camide kıldığın namaz, tuzsuz bir namazdır. Gördüğünde yüzüne gülemeyecek, selam vermeyecek kadar nefret ettiğin ve kendinden kabul etmediğin insanlarla aynı camide bulununca 'cemaat' olmuyorsun sen; orada bir kütük olarak varsınız ikiniz. Hâlbuki müminler, caminin direkleri değil, cemaatidir. Cami cemaati de ancak yürekleri birleşmiş insanlardan oluşabilir.

Her kıldığın namazda "Rabbenağfirli..." diye başlayan cümlede müminlere dua ediyorsun ama o hemen yanı başında duran ve namazda kendisine dua ettiğin mümini caminin bahçesinde görünce selam vermeye değer bulmuyorsun. Çünkü küssün. Niye küsmüşsün? Mezhebi, tarikati, ekolü, siyasi düşüncesi vs. farklı diye... **Müminlerin Allah inancından daha büyük olup ona bile şekil verebilecek, Müslümanlıktan daha büyük hâle gelmiş siyasî görüşe, tarikata, mezhebe lanet olsun.** Böyle bir şey nasıl mümkün olabilir? Hiçbir mezhebin ve tarikatın büyüğü böyle bir şey söylemiş değildir ki zaten söylese ümmetimizin içinde ekol hâline gelemez.

Hele ırktan, deri renginden dolayı bunu yapmaya, aklından geçirmeye kalkan kimse günümüzden bin dört yüz elli sene önceki cahiliye kültürüne geri dönmüş olur. Biz ümmetiz ve ümmet olarak ashab-ı

kiramin açtığı çığırda kıyamet gününe dek yürüme niyetinde olmak zorundayız. Yol esnasında kardeşlerimizle aldı-verdi hadiselerimiz olabilir de bunlar bir evdeki küçük çocukların eşyaları üzerinde tartışmaları gibidir. Biz de ümmet olarak bir ev gibiyiz, evin içinde buna benzer münakaşalar yaşanabilir; ama kardeşliğe dokunamayız. Anne-baba belli ve ortadayken nesebini reddetmek iki kavgalı çocuk için mümkün olmadığı gibi din, Allah, peygamber, Kur'an, ashab-ı kiram, önderlerimiz, düşmanımız belliyken iki mümin de kardeşliğini harcayarak dinden kopamazlar.

Bir gün Mescid-i Aksâ kurtulacak mı? Bu sorunun cevabından şüphe edenin aklına şaşmak gerekir. Elbette kurtulacaktır zira Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem bunun müjdesini müminlere vermiş, cihadın merkezi hâline gelen Mescid-i Aksâ'da müminler kıyametten önce istedikleri kadar ibadet edeceklerdir. Değil vize alarak şehre girmek, orada kâfirleri görmeyeceğiz bile. İman ettiğimiz Peygamberimiz böyle haber vermektedir.

Ama bu gerçekten şüphe etmediğim gibi "Dünyada birbiriyle kardeşliğini yaşamamış iki kişi kıyamet günü bu yaptıklarına pişman olacaklar mı?" sorusunun cevabından da şüphem yoktur. Elbette ağlayacaklardır. Tuzsuz ekmeğe pişip sofraya geldikten sonra tuz katılamayacağı gibi kıyamet günü de müminler, eksik bıraktıkları kardeşliklerini imanlarına katamayacaklardır. Çünkü mesele sadece "mümin kardeşimi sevdim/sevmedim" deme meselesi değildir; bu bir hayat tarzını belirler. Mümin kardeşliğinin var olduğunu söylemek belirli bir yaşayış tarzının varlığına işaret eder. Bunu kaybettiğimizde bencillikten kine, nefretten hasede, gıybetten yalana kadar bir sürü arızadan bahsedilir hâle gelinecektir. O zaman adil olmamak, haksızlık ve zulüm normalleşir. Bizi bütün bu kötü hâllerden koruyan, karşımızdakinin kardeşimiz olduğu düşüncesi-endişesidir. O yabancı değildir. Zengin veya fakir, babamın dostu veya değil; benim için bir şey değişmez, o kardeşimdir. Yeri gelince hakkımı aramaya ve onu mahkemeye vermeme engel değildir, bağırıp çağırmak da muhtemel olabilir ama mümin kardeşim olduğunu unutmadan. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ashabını bu mantıkla yetiştirmiştir.

En güzel Müslümanlığı yaşayan ve buna Allah'ın şahit olduğu nesil, ashab-ı kiramin kardeşliği nasıl gördüğünü bilmemiz gerekiyor. Şurasını kesin biçimde bilmeliyiz ki Rabbimizin bize onları örnek göstermesi din kardeşliğini yaşayabilme başarılarıyla doğrudan ilgilidir. Onlardaki kardeşlik anlayışı dört noktadan hareket etmiş ve anlayışları şekillenmiştir:

- 1-** Din kardeşliği sayesinde cennete gireceklerine inanıyorlardı.
- 2-** Din kardeşliği kuru edebiyat ya da balon değildi, maddî ve manevî sorumluluklar getirdiğini biliyorlardı. Nasıl ki kelime-i tevhidi söyleyiveren herkes anında cennete girmeye hak kazanamıyorsa bedavadan, kardeşlik de var olduğunu söyleyince hemen kazanımlar getiriveren bir şey değildi.
- 3-** Kim kelime-i tevhidi söylerse onu kardeş biliyorlardı. Bu yeterliydi. Irk, köy, kasaba, şehir, etnik kimlik, maddî durum, tarikat farkı veya cinsiyet ayrımı yoktu; tek ölçü iman etmekti.
- 4-** Allah'ın bizi müminler olarak kardeş hâline getirmesi onun bir nimetidir. Nimet de şükredildiği kadar artar, şükür kaybolursa o da elden gider.

*

Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'in hadis-i şerifleri, Medine'de yaşattığı Müslümanlık örneği ve Kur'an'ın ayetleri yukarıda zikrettiğimiz dört maddeyi önümüze şart olarak koymaktadır. Namazın sağlıklı şekilde yerine getirilebilen bir ibadet olması için şartlarının olması gibi Müslümanlık kardeşliğinin de sağlık şartlarının olduğu bilinecektir. Peygamberimiz'in Medine'de İslam'ı devlet hâline getirmek ve bütün dünyaya yaymak amacıyla işe koyulduğu gün ilk yaptığı da kardeşliği anlatmaktır. Asırlar boyu sürmüş köklü kavgaları temsil eden Evs ve Hazreç kabileleri bir araya getirilmiş ve temel taşı bundan sonra atılmıştır. Evinin ve mescidinin inşası bitmeden önce kardeşlik

anlatımı ve uygulaması halledilmişti. Öyle büyük bir kardeşlik anlaşmasıydı ki bu, o zamanın Yahudileri bile altında rahmet bulmuşlardı. Efendimiz aleyhissalatu vesselam daha sonra şöyle buyurdu: *“Allah’a yeminim olsun ki iman etmedikçe cennete giremezsiniz, birbirinizi sevmedikçe de iman etmiş olamazsınız.”*

Ashab-ı kiramın bu ifadeden anladığı ve zaten tek anlaşılabilir makul ders şuydu: Yanımdaki kardeşimi sevmediğim sürece Allah bana cennetin kapısını açmayacaktır. Kelime-i tevhidi söylemiş olmak cenneti kazanmaya yeterli gelmeyebilir, şu bakımdan: İnsan kardeşlik gibi çok yüksek değer ve öneme sahip bir kıymeti harcayabildikten sonra üzerinde durduğu kelime-i tevhid zemininden de hiç farkında olmaksızın sıçrayıp kayabilir.

Hatta o kadar ki Efendimiz aleyhissalam, bir basamak daha yukarı çıkarak şunu da ifade buyurmaktadır: *“Kendiniz için sevdiğinizizi mümin kardeşiniz için de sevmedikçe iman etmiş olamazsınız.”* Görebileceğimiz üzere komşusuna alavere dalavere düşünerek bakmak ile bu prensipten hareket eden ve komşusunun ihtiyaçlarına daha uygun düşecek bir fırsatı kendine ayırmayıp onu haberdar eden bakış arasında epey fark vardır. Ve ashab-ı kiramda bu bir sorumluluk anlayışı olduğundan sadece fakir ve aciz kimselere yardım etmekten ibaret değildir; namaz kılmayana namazı hatırlatmak, çocuğunu döveni uyarmak, babasına saygı göstermeyenle ilgilenip yanlışını düzeltmek, eşini boşayanı ikaz etmek, kocasına eziyet edene ahireti anımsatmak da kardeşliğin sınırlarına dâhildir.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, *“İmanın tadını almak isteyen, mümin kardeşini Allah için sevsin”* buyurmaktadır. İmanın tadı, ekmekte tuz gibidir. Diğer mümini sevmek ve bunu sadece lafta değil eylemde de gösteriyor olman sende Allah’a ve peygambere imanın ruhu olduğunu göstermektedir.

Şimdi mümin kardeşliği uygulamamızda nelere dikkat edeceğimizin bir listesini verelim:

1- Bahsettiğimiz ‘mümin kardeşliği’ arayışında tam anlamıyla sempatik, bütünüyle sevilecek bir kardeş hedeflenmemelidir. Peygamber aleyhissalamdan sonra böyle bir insan yoktur zaten; herkesin bir arızası veya sorunu vardır. Arızası-sorunu olmadığına kardeş olacak birini bekleyen, böylesini ancak cennete bulabilecektir, gidebilirse. Cennette kin, nefret, sigara, öksürme veya başka hiçbir arıza, dert, sıkıntı yoktur. Dünya ise öksürüklü, esnemeli, gazlı, bağırmalı, eziyetli bir yerdir. Bunların veya başka pürüzlerin bulunmadığı bir kardeşi aramak, hayâli gerçek diye aramaktır.

Gürültülü bir komşu, tam da dünya standardına göre bir kaderdir. Üst komşudan sürekli gürültüsü gelen çocuğa en nihayet ne çare bulunabilir? Çocuğu yok edecek hâli yok ya ailenin! Katlanılamaz hâle gelir de başka yere taşınabilirsen ancak o dertten kurtulabilir ama başka bir derdin kucağına gitmiş olursun. Çünkü arızasız-sorunsuz hiçbir şey yoktur, kardeşlik de böyle olmayacaktır.

Konuşmalarda, hedef belirleyen prensiplerde ve kâğıt üzerinde bu sorunsuzluğa ulaşılabilirse de hayatın pratiği böyle değildir, olamaz. Birbirlerine hayat veren, bedenlerini feda eden karı-kocalar bile bu noktaya gelemiyorlar. Geliyorlarsa da geçici ve kısa süreliğine oluyor. Kardeşliği böylesi bir dünyada, böyle insanlarla yaşayacağı gerçeğini unutan birinin göreceği duygu sadece hüsrandır, hayal kırıklığıdır.

Rabbimiz dünya hayatında sıkıntısız ve cefası olmayan hiçbir şey yaratmamıştır, kardeşlik de öyle olmayacaktır. Kardeş olduğunu söyleyen herkes süt liman kardeş oluverseydi dünyada imtihan edilmenin manası kalmazdı. Ashab-ı kiram nesli de kardeşliği sorunsuz yaşayabilmiş değillerdir. Efendimiz aleyhissalam mihrapta namaz kıldırırken el bağlayıp arkasında saf durma şeref şerefi ki yeryüzünde bir daha hiç kimseye nasip olmayacaktır, onlara nasip olmuştur fakat öyle mübarek anlardan sonra birbirleriyle kavga edebilmişlerdir. Çünkü insandılar.

Fakat yanlışları gözlerinin önüne geldiğinde hemen tevbe etmeyi de bildiler. İlk pozisyonları insan olduklarından, ikinci pozisyon ise gerçek Müslümanlık gösterebildikleri için ortaya çıkmıştı. Her şeye rağmen 'Müslüman kardeşler' oldukları gerçeğini unutmadılar.

O beni arkamdan vurdu, Allah görmedi mi bunu? Elbette gördü. Öyleyse ben geri dönüp vurmam onu. Kıyamet günü o arkadan vurma suçuyla dirilsin, ben de ona karşılık vermeyişimin onuruyla dirilirim. Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem, bir tartışmada haklı olduğu hâlde Allah'ın rızasını umarak o işi devam ettirmeyen kimseye cennetin ortasından yer verileceği sözünü vaat ediyor. Ama öfke baldan tatlı ya; o anda bu işi yapabilmek zor olandır ve ashab-ı kiramin Müslümanlık kalitesini gösterebilmek de zaten bu sebeple kolay değildir.

2- İman devam ettikçe hiçbir günahattan dolayı kardeşliğimizi sonlandıramayız. Hiçbirimizin böyle bir hakkı yoktur. İmanın bitip bitmediğini de benim öfkem belirlemez, içinde bulunduğum grup söyleyemez. Kardeşliği belirleyen Allah'tır ve bu kardeşliğe ait olmadığını kişinin kendisi söylemedikçe hiç kimse onu kardeşliğe 'layık görmeme' yetkisine sahip değildir.

*

Bu iki maddenin söylediğine dikkat ettiğimizde insanlar birlikteliklerini Allah için sürdürenler, kıyamet gününde herkesin çeşit çeşit ibadetlerini sevap tartısına konmak üzere getirmeleri gibi mümin kardeşliğini de bunu yaşayanlar ortaya koyacak ve karşılığını alacaklardır. Bu Allah'ın vaadidir, Resûlullah'ın onun adına sözüdür.

Ancak cihad etmek; yani savaş meydanında Allah için ölmeye razı olmak neyse mümin kardeşlik de odur hatta kardeşlik belki ondan daha zordur. **Elli sene boyunca sabah namazını kaçırmamak ne kadar zor bir işe elli sene boyunca bir ağabeyin, akrabanın mümin kardeş olarak kahrını çekmek de en az o denli cefalıdır. Çünkü karşılığı çok büyüktür.**

Bir kardeşimiz mesela bidat ehlidir, abuk subuk konuşur, ümmetimizin büyüklerine dil uzatırsa onu uyuz biliriz ama yine de kardeşliğimizden reddetmeyiz. Virüslüdür, mesafemizi koruruz ama kardeşliği ilgilendiren alandan çıkarmayız, harcamayız onu gözümüzde. Yüz göz olmayız ama mümin kardeşizdir, selamı kesmeyiz ve cenazesine gideriz. Bünyesindeki mikroptan arınması için de dua ederiz.

Mümin kardeşliğimiz, karşılığını Allah'tan bulacağımız bir ibadetimizdir. Bu ibadeti camide yapacak değiliz sadece; ekmeğin içindeki tuz gibi hayata yedirilmiş olarak belli olacaktır. Elle tutulamaz ama var olup olmadığı ayan beyan ortadadır. Özellikle yüzyılımızda, cep telefonunun ve teknolojinin herkesin esas ailesi hâline geldiği zamanımız için anlamalıyız ki mümin kardeşlik de insanlar yaratılalı beri şimdiki kadar kıymetli hâle gelmemiştir. Bağlısı ve taraftarı azalan değeri yaşatmak daha önemli hâle gelir, borsa yükselir. İnsanların bir araya gelmelerinin kolay olduğu zamanlarda kardeşliği yaşamak daha kolaydı, sevabı da buna göreydi; şimdiyse madem cep telefonu insandan bile kıymetli hâle geldi, o zaman kardeşlerini cep telefonuna ezdirmeyenin sevabı da o denli fazla olacaktır.

Bu zihniyetle bakarak aramızda yeme-içme eksenine kilitli olmayan, haramların giremediği kardeşlik ziyaretlerimizi ibadeti fırsatlarımız durmaktadır. Kardeşlerimize duamız, merhametimiz, bağımız sayılamayacak kadar fazla fırsatla meydana çıkabilir; yeri geldiğinde bir mendil vermekle veya bir kutu bisküvi ismarlamakla olabilir. Ayıp sayılacak işlerini unutmak, yaymamak olabilir. Fırsatlar ibadet olarak önümüzde beklemektedir.

Velâ ve berâ anlayışımızı, müminleri kâfirlere karşı tutma gayretimizi ve yardımlaşmamızı kardeşlik anlayışımızın bir dalı olarak bilmeliyiz. Köyde otururken şehre taşınmamız, bekârken evlenmemiz, fakirken zengin hâle gelmemiz bu kardeşlik anlayışımızdan hiçbir şey götürmemeli ve daima yeni kardeşler edinebilmenin gayretini, saflığını içimizde tutmalıyız. Bu kaliteyi korumak ibadettir, Allah'ın izniyle iki dünyada kurtuluşumuzun garantisidir.

Kardeşliğimizi ayakta tutan direklerden biri de aramızdaki iyilikleri unutmamaktır. Durum ne olursa olsun; arabamı çizmesi, çocuğumu dövmesi, paramı alması veya başka bir şey yaşanabilirse de Allah o eski güzel günlerimizi unutmamamızı buyurmaktadır. Geçmişin iyi hatıraları yok sayılmayacaktır. Özellikle de karı-koca arasında, düğünden sonraki ayların güzelliğini, yaşanan hoş hatıraları, mutluluktan ağlanan zamanları unutan kişi nankördür. Nankörün de Allah katında değeri yoktur.

Ama kötülükler unutulmalıdır. Madem Allah'ın huzuruna çıktığımızda günahlarımızı, geçmişteki kötülüklerimizi unutmasını bekleyeceğiz; öyleyse biz de başkalarına karşı aynı fazileti göstermeliyiz; eşimize, çocuklarımıza, kardeşlerimize. Tabii ki her bakımdan bunu düşünebileceğimiz için milletler arasında da aynı prensip geçerlidir: "Araplar bize zamanında şöyle yapmış" diye tutturup bunu dava hâline getirmenin hiçbir anlamı olmadığı gibi insanı, iki dünyasını berbat edecek yanlışlara götürebilir. Sövüp sayarak aynı şeyi on yıllar sonra tekrarlayanın manası yoktur. Şimdiki de aynı yanlış yaparsa bu başkadır. Ben tedbirimi alırım, hainliğe müsaade eden olmam ama onların yaptığını da benimkini de Allah görmektedir.

Mümin kardeşliğimiz bizi kıyamet gününde bulsun istiyorsak diğer müminlere hüsn-i zan beslememiz gerekir. İki müminin karşılaşmasında esas olan, birbirine cennette komşuluk yaşayacakları kimseler gözüyle bakmalarıdır. Fakat bu yapılamıyor. Düşünce "Kime, nereye bağlıdır, hangi gruptandır?" bakışı etrafında şekilleniyor. İslam'a bağlı olmak yetmiyor, "o ayrı şey."

Eyvah! Kendi grubunun dışındaki kimselere casus, hain olduğu gözüyle -adını koymadan- bakılabilmesi, İslam'dan daha büyük İslamî grupların varlığına işarettir. İslam'ın çatısı altında olduğu iddiasıyla İslam'dan daha büyük gruplara!

Herkesi potansiyel kötü gözüyle görebilmesi müminin hüsn-i zan bakışına aykırıdır. Mümin etrafta savcı gibi dolaşamaz. Hüsn-i zan duymamıza rağmen yanlış işler yapan kişiye karşı da tedbirimizi alırsak elbette, orası ayrı meseledir. Hüsn-i zan beslemek enayilik değildir.

Mümin kardeşliğinde bir mümin, diğerinin avukatı-koruma görevlisidir. Birbirinin haklarını ve onurunu korumak müminlere kesin şarttır. Bir müminin komşusu, tatile giderken alarm taktırmaya gerek duymadığı çünkü komşusunun evde olacağını söyleyebilirse bu o evde kalanın iyi Müslüman olduğuna işarettir. O varken güvende hissedilmesi, insanın Müslümanlığının kalitesini gösterir.

Şurasını da konunun önemli bir parçası olarak ifade etmeliyiz ki bizim kardeşliğimizde özel hayata karışmak diye bir şey yoktur. Ömer radiyallahu anhin evine misafir olan biri, sabah olunca Hz. Ömer'e, "Sen yengeyle tartışyorsun herhâlde..." minvalli bir söz söyleyip eşiyile arasının iyi olmadığını ima edince büyük sahabe ona şöyle cevap vermiş: "Bak, Resûlullah bize, 'Bir evin iç işlerine karışılmaz' buyurmuştur." Vele ki karısıyla kavga etmiştir o kişi; diğer kişiyi ilgilendirmez bu. İnsanların özel hayatı başkalarını ilgilendirmez.

Kardeşlik ibadetimizin bir ayrıntısı da şudur: İnsan kış günü camiye zor şartlar altında gittiği gibi kardeşliğimiz de böyledir: Birbirimize sabretmeliyiz. Kibir, alay, su-i zan, tartışma, haset, duygusal konular, sır yayma ve benzeri birçok sına, kardeşliğimizi sarsmak için karşımıza çıkacaktır. Kaymak gibi kardeşlik ancak cennette mümkündür. Sorunlar olacak ama imanımız ve canımız bunlardan direkt ya da dolaylı etkilenmediği sürece kardeşlerimizle aramızda engel oluşturmasına izin vermeyeceğiz. Böyle korunan ve nefes alıp vererek hayatın içinde var olan kardeşliği, kıyamet gününde Rabbimizin huzuruna bir ibadet olarak çıkarıp karşılığını alabileceğiz demektir.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ. وَصَلَّى اللّٰهُ وَسَلَّمْ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَىٰ اٰلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِيْنَ.

Âlemlerin Rabbi Allah'a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.